

BFN-Nyt

1/2022

Biologisk Forening for Nordvestjylland
Ørhagevej 189, Klitmøller, 7700 Thisted
www.biologiskforening.dk
*Foreningens formål er at øge kendskabet til
og interessen for naturen i Nordvestjylland*

Foreningens aktiviteter

Maj - december 2022

Natur ekskursion – Thy Statsskovdistrikt

Mandag den 23. maj 2022, kl. 18 – 21

Mødested: Flispladsen på Istrupvej – ca. 1 km syd for Stenbjerg. Et rødt flag vil blive plantet ved mødestedet.

Turleder: Skovridder Ole Noe

Her vil Ole Noe fortælle om de 15årige skov- og driftsplaner samt naturnær skovdrift. Endvidere baggrunden for skovrydninger, hvor i Thy og hvad man forventer sig af rydningerne.

Vi kører i private biler til 2-3 rydninger. Husk praktisk fodtøj. Der bliver en kaffe/te pause. Alle er velkomne.

Evt. kontakt Knud Allan Knudsen, tlf. 40165025 eller mail: nannagad@gmail.com

Vilde blomsters dag

Søndag den 19. juni 2022 kl. 10 - 12

Mødested: Vendepladsen syd for Strandkærvej 20, 7741 Frøstrup

Turledere: Heidi Marie K. Andersen, Thisted Kommune (2939 7681) og IB Nord Nielsen BFN og DN Thy

Medbring: Plantelup, gummistøvler og proviant som kan nydes i klitterne efter turen.

Lokaliteten: Lild Strandkær i det smukke klitlandskab ved Lild Strand. Lild Strandkær er en naturlig, langstrakt klitsø. Søen og de omkringliggende klitområder rummer en artsrig flora med bl.a. Tvepibet Lobelie, Bukkeblad, Mose-Troldurt, Klokkelyng, Spæd Mælkeurt m.fl.

Arrangører: Dansk Botanisk Forening, Thisted Kommune, Biologisk Forening for Nordvestjylland og Danmarks Naturfredningsforening Thy

Arbejdslørdag i Tved Gl. Skole

Lørdag den 25. juni 2022 kl. 9.00 – 13.00

Mød op til almindelig vedligeholdelse af bygning, have og omgivelser på Hanstholmvej 64, bl.a græsslåning, hækklipning, fjernelse af klip, rens piksten/fliser og tagrende, lugning, trimning af kanter, vinduesvask m.v.

Fælles frokost – medbring selv madpakke og drikke.

Har du lyst til at være med i en fast vedligeholdelsesgruppe, så meld dig nu, så vil du få en reminder hver gang der er arbejdslørdag.

Tilmelding til vedligeholdelsesgruppen: Carsten Schultz, tlf. 40463820 eller birgitogcarsten@gmail.com

Ekskursion til naturperlen Villerslev Mose og økogården Knudsdahl, Villerup

Lørdag den 6. august 2022

Program:

- Kl. 10,00 - 12,00 Villerslev mose, Gundgårdsvej 5, 7755 Bedsted
Anni og Thorvald Thomasen vil orientere om deres naturgenopretning fra overtagelsen til i dag.
Derefter går vi en tur i området
- Kl. 12,00 - 12,45. Medbragt mad nydes ved søerne.
- Kl. 13,15 - 15,15. Knudsdahl, Villerupvej 5, 7755 Bedsted
Nanna og Knud Allan orienterer om slægtsgården, naturgenopretning, beplantning, vandhuller, friområder, blomsterstriber, lærkepletter, uslåede rabatter og omlægning til økologi.
Derefter går vi en tur.

Turen foregår i private biler. Alle er velkomne.

Turleder er Knud Allan Knudsen.

Tlf. 40165025. mail: nannagad@gmail.com

Eftersøgning og registrering af den sjældne sommerfugl Hedepletvinge Fredag den 5. eller fredag den 12. august, alt afhængigt af vejret

Program:

- Kl. 10.00 – 10.30: Velkomst og info
Kl. 10.30 – 12.00: Eftersøgning af larvespind på den velkendte lokalitet ved Vullum Sø
Kl. 12-15: Vi fordeler os ud på potentielle lokaliteter.

Mødestedet er den lille vendeplads på nordsiden af Vullum Sø kl. 10

Der vil blive arrangeret fælles kørsel fra Thisted

Der vil være frokost til de fremmødte.

I Naturnyt maj 2018 kan du læse mere om projektet "Hedepletvinge-genfundet efter 25 år" forfattet af Dorthea Albrechtsen.

Tilmelding sker til Dorthea Albrechtsen på da@thisted.dk eller 9917 2220/6126 7644 – senest den 1. august. Husk at oplyse din mailadresse, så du kan få besked om, hvorvidt det bliver den 5. eller 12. august

SVAMPETUR i Tved Klitplantage

Søndag den 4. september 2022 kl. 13:00 – 16:00

Mødested: P-plads ved Tved Kirke, Hanstholmvej 57, Tved, 7700 Thisted.

Turleder: Ditte Svendsen (BFN) og Ib Nord Nielsen (BFN og DN Thy).

Tilmelding: Ib Nord Nielsen – <mailto:ib.nord.nielsen@gmail.com> – Max 30 deltagere.

Medbring evt. svampeflora, kurv, kniv og egnet fodtøj.

Alle er velkomne.

Arrangører er Biologisk Forening for Nordvestjylland, Danmarks Naturfredningsforening Thy og Foreningen til Svampekundskabens Fremme

Torsdagsmøde i Hummerhuset, Ørhagevej 189, Klitmøller

Torsdag den 22. september 2022 kl. 19.30 – ca. 21.30

Forslag til arrangementer i foråret 2023

Medlemmerne opfordres til at møde op og komme med forslag til foredrag og ekskursioner i perioden fra juli 2022 til december 2022.

Aftenens tovholdere: Else Kristensen, Jørgen Nordkvist og Knud Allan Knudsen.

Evt. kontakt: Jørgen Nordkvist, tlf. 23429768

Temalørdag

Landbrugets betydning for natur, miljø, samfund og klima

Hvordan påvirker landbruget vores natur, miljø og samfundsøkonomi – nu og i fremtiden? Hvor stor en del af det dyrkede areal skal omlægges til naturområder med mere plads til biodiversitet og med lavere påvirkning af vandmiljø og klima?

Og hvordan får vi i det hele taget implementeret den nye brede landbrugsaftale om ”grøn omstilling af dansk landbrug” med: en reduktion på 8 mio. t CO₂-enheder, en reduktion på 10800 t udledt kvælstof samt udtagning af 100.000 ha. lavbundsjord i 2030 – samtidig med at den store husdyrbestand bevares?

Tidspunkt: 8. oktober kl. 10.00 - 15.30.

Program:

10.00: velkomst.

10.15-11.00

Thor Gunnar Kofoed, Viceformand for Landbrug og fødevarer.

Klima, natur, fødevarer og samfund set med landbrugets øjne.

11.00-11.15: Pause

11.15-12.00:

Thyge Nygaard, Landbrugspolitisk seniorrådgiver, Danmarks Naturfredningsforening.

Hvilke forventninger har DN til landbruget vedrørende natur, klima og samfund?

12.00-12.45: Frokostpause. Der sælges øl og vand i pausen

12.45-13.30

Steen Gade, Tidligere folketingsmedlem for SF og tidligere direktør for Miljøstyrelsen

Klima, natur og samfund set med SFs øjne.

13.30-14.00: Kaffepause

14.00-14.45

Stiig Markager, Professor og forsker i vandmiljø ved Aarhus Universitet.

Hvilke ønsker har en forsker til landbruget m.h.p. at nedbringe udvaskningen til vandmiljøet?

14.45-15.00: Pause

15.00-15.30

Opsummering ved

Leif Gravesen, Formand for Landboforeningen Fjordland

Ib Nord Nielsen, Formand for DN Thy.

Samt afsluttende spørgsmål fra salen

Ordstyrer: Knud Allan Knudsen

Arrangører: Landboforeningen Fjordland, Danmarks Naturfredningsforening (DN) Thy, Biologisk Forening for Nordvestjylland (BFN) og Thisted Folkeuniversitet.

Sted: Videntcenter Thy-Mors på Silstrupparken 2, 7700 Thisted

Entre: 100 kr. der også dækker frokost og eftermiddagskaffe.

Tilmelding: Til Jens Handrup på: handrup@outlook.dk eller 3050 6992 senest den 1. oktober.

Folkeuniversitetsforedrag

Genoprettede vådområder forbliver artsfattige

Foredrag ved Marta Baumane,

Ph.d. stipendiat, Freshwater Biology, Københavns Universitet

Tid: torsdag den 20. oktober kl. 19.00

Sted: Tved Gl. Skole, Hanstholmvej 64, 7700 Thisted

Marta har i samarbejde med forskere fra Aarhus og Warszawa universitet ikke fundet nævneværdige naturforbedringer i genoprettede vådområder langs Odense Å (op til 17 år efter genopretningen), men tværtimod en opsigtsvækkende, artsfattig flora, der ligger langt fra den, der var før afvandingen og opdyrkingen i sin tid fandt sted.

Hvad kunne gøres anderledes?

Entre: 50 kr.

Arrangører: Thisted Folkeuniversitet og Biologisk Forening for Nordvestjylland (BFN)

Sensommermødet

Lørdag den 29. oktober 2022 kl. 12 – ca 16

Tved Gl. Skole

Programmet annonceres i september-nummeret.

Årets naturoplevelser i 2021-2022,

Hummerhuset, Ørhagevej 189, Klitmøller, 7700 Thisted

Onsdag den 9. november kl. 19.30

BFNs halvårslige møde hvor medlemmerne via billeder og andet har mulighed for at fortælle om nogle af de spændende naturoplevelser, de har haft i ind- og udland i 2021 eller 2022. Foreningens medlemmer opfordres til at møde op og fortælle om stort og småt fra naturen. Dog hvis du har mere end en halv snes billeder bedes du kontakte Jørgen Nordkvist på nordkvist@mail.dk eller 2342 9768.

Følgende lange indlæg er foreslået:

Peter Halkier vil fortælle om naturoplevelser i Sierra Nevada Nationalpark i Spanien samt i Nationalpark Thy

Hans Jørgen Nørgaard vil fortælle om årets gang igennem kamera, i Thy og på Mors. Vi vil komme omkring den hårde tid om vinteren, hvor der er knaphed på føde samt sommeren, hvor det hele står i fuldt flor.

Julemødet

den 30. november 2022 i Hummerhuset, Klitmøller

Foreningens traditionsrige julemøde, hvor det faglige træder til side for det sociale. Der vil blive serveret gløg og æbleskiver og ellers hygget med snak og en lille konkurrence.

Fuglestudiekreds Efterår 2022

Studiekredsen foregår på Koldby Skole (indgang fra Kastanievej) fra kl. 19.00 til kl. 21.30.

Der er én mødeaften om måneden for hvert hold. På begge hold vil der være mulighed for at udveksle oplysninger om, hvilke fugle man har set siden sidst. På fællesholdet vil der, de fleste aftener, være en foredragsholder.

På begynderholdet snakker vi om de fugle, som er aktuelle netop nu. Vi lærer også de almindelige fuglestemmer, som vi kan høre i vores haver. På hvert månedsmøde introduceres næste ekskursion til en lokalitet i området.

Bemærk: Man kan deltage på begge hold og på alle ekskursioner for samme pris.

Studiekredsleder: Elly Hansen tlf. 29 46 75 53

Mødedatoer: Fælles hold: 10/5 – *7/6 - 23/8 - 12/9 – 11/10 – 15/11 – *6/12
Begynderholdet: 24/5 – *7/6 - 30/8 – 20/9 – 25/10 – 22/11 – *6/12

*) Fælles afslutning for begge hold hos Ivan og Elly i Svankjær

*) Fælles sommer- og juleafslutning for begge hold.

Pris: 100,- kr. (unge under 14 år 50 kr.) til dækning af annonceudgifter mm.

Ekskursioner forår 2022:

21. maj	Vejlerne	Mødested: Kraptårnet kl. 7.00
7. juni	Afslutning med natravnetur	Mødested: Kystvejen 75. Svankær

Ekskursioner efterår 2022:

27. august.	Agger Tange	Mødested: Svanholmhus kl. 8.00.
-------------	-------------	---------------------------------

BFNs Naturklub

Kom med BFNs Naturklub ud i naturen, og få fede oplevelser og lær en masse om naturen sammen med andre børn. Voksne er velkomne i selskab med børn.

Naturklubben har til huse i Naturcenter Tved Gl. Skole, Hanstholmvej 64, 7700 Thisted.

Alle arrangementer er lørdage fra 9:00 til 12:00.

Naturklubben for børn er for alle naturinteresserede børn fortrinsvis mellem 6 og 12 år. Voksne er også velkomne i følgeskab med et barn. Nye medlemmer kan sagtens være med, da de enkelte arrangementer er selvstændige forløb. Kontingent for et kalenderår er 100,- kr. pr barn.

Spørgsmål angående Naturklubben kan stilles til karenluiserindom@gmail.com eller på mobil 60930849.

Naturklubbens program:

Sæson 2022	Tema	Sted	Tid
11. juni 2022	Insekter og Insekthoteller	Naturcenter Tved Gl. Skole, Hanstholmvej 64, 7700 Thisted	9 – 12
13. august 2022	Myremanden kommer	Naturcenter Tved Gl. Skole	9 – 12
27. august 2022	Fisketur til Førby Sø	Førby Sø, Vorupørvej 261, 7700 Thisted	9 - 12
10. september 2022	Snitteværksted	Naturcenter Tved Gl. Skole.	9 – 12
24. september 2022	Svampe og andet spiseligt	Naturcenter Tved Gl. Skole.	9 – 12
08. oktober 2022	Stranden	Hummerhuset, Ørhagevej 189, Klitmøller, 7700 Thisted	9-12

Aktiv i naturen – 4. juli til 8. juli

Naturcenter Tved Gl. Skole – Alle dage fra 9:00 – 15:00

Sommerferieaktivitet for børn.

Se program på BFNs hjemmeside: www.biologiskforening.dk

SNITTEKURSUS FOR VOKSNE - OG BØRN

Prøv en dag under åben himmel, hvor du bliver bedre til at snitte - og afprøver nogle af de mange spændende muligheder, der ligger i at arbejde i frisk træ - udelukkende med traditionelt håndværktøj som snittekniv, sav, skekniv, borsving, økse m.fl. (grøn sløjd). Lyt til fuglesang i stedet for brummende værktøj.

Indholdet tilpasses jeres niveau og ønsker, men som udgangspunkt vil vi lave nogle af disse ting: blyanter, smøreknive, skeer, pløkkhamre / hegnskøller, stiger (alle størrelser), hyldefløjter, små trædåser, en skammel med træsæde - eller flettet med søgræs (vil måske kræve 2 dage).og meget mere. Mens vi arbejder, vil du også lære noget om det træ du snitter i (kun lokalt træ)

Der kræves ingen særlige forudsætninger - bare lyst til at lave noget med hænderne - og opholde sig nogle timer et dejligt sted lige op ad nationalpark Thy.
Kurset er velegnet for både voksne og større børn.

Kursussted: Naturcenter Tved Gl. Skole (Hanstholmvej 64, 7700 Thisted)

Tidspunkter: (alle dage: kl. 10 - 16) ..... 11. juli - 12. juli , 20. juli - 21. juli 2022.

Pris: 300 kr. for voksne (200 kr. for medlemmer af BFN), 100 kr. for børn (betales på kurset).

TILMELDING: senest 1 uge før kursusdagen - på mail: carsten.conrad@mail.dk

NB: max. 15 deltagere pr. kursus

Arrangør: Carsten Nielsen (tlf.: 23618801) - i samarbejde med BFN

BFN's Naturkursers kursusprogram fra april til september 2022

(hvor alle kan være med)

Kursus nr. 221

Vigsø-Frøstrup-området historie og natur

15 timer ved Marie Posselt (Arkæolog, Museum Thy), Henrik Schjødt Kristensen (Naturstyrelsen Thy) og Jørgen Nordkvist (botaniker)

Landskabet fra Vigsø til Frøstrup, herunder Harboslette, er et vidtstrakt og noget øde område, som mange ikke er så bekendt med. Det vil vi gerne råde bod på.

På kurset behandles områdets foranderlige landskabs- og kulturhistorie, omfattende de forhistoriske landskabsdannelse og den senere menneskelige påvirkning af landskab og natur gennem: afgræsning, trærydning, afvanding, træplantning, råstofudvinding m.m., som alt sammen har påvirket dyre- og plantelivet. Hvordan ser naturindholdet ud i dag, og hvad gøres der for at forbedre dets vilkår i et stort område, som måske ad åre bliver en del af Nationalpark Thy.

Første gang: På Tved Gl. Skole, Hanstholmvej 64, tirsdag den 10. maj kl. 19.00-21.00.

Trods det golde og øde landskab mellem Vigsø og Frøstrup findes under sandet nogle af de bedst bevarede arkæologiske lokaliteter i Thy. Med udgangspunkt i de senere års arkæologiske undersøgelser i Det Nationale Testcenter for Store Vindmøller fortæller Marie om områdets kultur- og landskabshistorie med fokus på vore fjerne forfædres levevilkår under barske betingelser, samt deres fysiske påvirkning af området og naturen. Fra Danmarks bedst bevarede bronzealderboplads fortsætter vi op igennem tid med nedslag i ældre jernalder, vikingetid og til sidst 1600-tallet, hvor dyr og mennesker forlod klitheden med sandet i hælene.

Anden gang: Ekskursion til Det Nationale Testcenter for Store Vindmøller og Højstrup Vikingegravplads tirsdag den 17. maj kl. 18.00-21.00

Med udgangspunkt i de arkæologiske lokaliteter, der omtales i foredraget den 10. maj, følger vi sporene efter det levede liv helt tilbage fra forhistorisk tid, før mennesket for alvor forandrede landskabet; fra bronzealderens velbevarede dyrkningssystemer til vikingetidens gravskikke.

Mødested: Besøgscenter Østerild ved Det Nationale Testcenter for Store Vindmøller, Gammel Aalborgvej 5, 7700 Thisted

Tredje gang: På Tved Gl. Skole tirsdag den 24. maj kl. 19.00-21.00, hvor Henrik - med sit kendskab til området og i særdeleshed til den naturgenopretning, som Naturstyrelsen forestår - vil redegøre for områdets særegne natur på de store sletter og i områdets plantager. Han vil fortælle om, hvad Naturstyrelsen har gjort, hvad de er i gang med, og hvad de planlægger at gøre for at forbedre naturtilstanden.

Fjerde gang: Ekskursion til et udvalgt område - hvor Naturstyrelsen agerer - tirsdag den 31. maj kl. 18-21, hvor du kommer til at opleve dyr og fugle i skoven og på det åbne land. Turen byder også på fremvisning af tiltag til fremme af naturens vilkår.

Mødested: aftales den 24. maj

Femte gang: På Tved Gl. Skole tirsdag den 7. juni kl. 19.00 – 21.00 vil Jørgen gøre rede for områdets spændende botanik, der bl.a. byder på særdeles sjældne arter såsom Thy-Gøgeurt, som er endemisk for Thisted og Jammerbugt Kommuner. Dvs. den i hele verden kun findes i de to nævnte kommuner. Der vil blive vist fotos fra Kræggøt nær Vigsø, fra Vullum Sø, fra Bjålum og Bolbredning samt fra Glæde.

Sjette gang: Ekskursion til Vullum Sø tirsdag den 14. juni kl. 18.00-21.00, hvor vi bl.a. finder Thy-Gøgeurt.

Mødested: Hjardemål Kirke (ikke at forveksle med Hjardemål Klit Kirke)

Pris: 450 kr.

Kursus 222

Lær de vilde blomster at kende

18 timer ved Dorthea Albrechtsen (6126 7644) og María Bartolomé (9196 7420), begge kommunalt ansatte biologer.

På kurset vil du lære at genkende en bred vifte af danske vilde plantearter; hvor de typisk vokser henne, samt hvad de fortæller os om et område. Der vil være fokus på karakteristiske kendetegn af planterne - på en let og forståelig måde. På den måde vil du i din fritid kunne gå ture i naturen og kunne genkende arterne samt få en bedre fornemmelse af, på hvilken naturtype du befinder dig.

Kurset i botanik begynder mandag den 16. maj kl. 18.00-21.00 på Tved Gamle Skole, Hanstholmvej 64, 7700 Thisted

På denne introduktionsaften vil vi aftale resten af kurset, der foregår i "felten", og der vil blive gennemgået nogle få botaniske begreber samt vist en lille billedserie af nogle af de blomster, vi støder på i forbindelse med vores ekskursioner. Aftenen sluttet af med en gåtur, hvor vi ser på nogle af de almindeligste planter.

Ekskursionerne foregår derefter på følgende datoer:

mandag d. 30. maj kl. 18-21.

mandag d. 13. juni kl. 18-21.

mandag d. 20. juni kl. 18-21.

mandag d. 15. august kl. 18-21.

mandag d. 29. august kl. 18-21.

(ekskursionsprogrammet uddeles den første aften)

NB: På ekskursionerne og på introduktionsaftenen bliver der en kaffepause med medbragt kaffe.

Max deltagerantal: 25

Pris: 540 kr.

Kursus 223

Træer og buske – de vilde og de plantede

8 timer ved Ditte Svendsen, tidl. skovrider.

Vi skal på kurset lære navne og kendetegn på skovens og landskabets træer og buske - især de mest almindelige. At kende træernes navne og vide noget om deres biologi vil efter kurset give dig en ny dimension til din næste gåtur i skoven. Mere at være opmærksom på – mere at nyde.

Første gang: På VUC i Thisted onsdag den 8. juni kl. 19.00-21.00

Her vil Ditte fortælle om og vise billeder af en række udvalgte træer og buske. Hun vil komme ind på deres karakteristika, historie og tilhørsforhold (hjemmehørende eller indførte). Arternes biologiske betydning samt anvendelse nu og før vil også indgå.

Anden gang: Ekskursion til Eshøj Plantage onsdag den 15. juni kl. 18.00-21.00. Her ser vi på både træer og buske i den gamle skov ved Fjorden og den nye skov fra 2013 omkring selve Eshøj. Mødested: Parkeringspladsen for enden af Eshøjvej, Thisted.

Tredje gang: Ekskursion Vilsbøl Plantage onsdag den 22. juni kl. 18.00-21.00. Her bliver der både lejlighed til at repetere arter fra den frodige jordbund ved Nors Sø og se på de nøjsommere arter på sandet jordbund mod vest.

Mødested: Badepladsen ved Nors Sø for enden af Agerholmvej, Vester Vandet

PS. Medbring gerne praktisk tøj og fodtøj samt kaffe eller andet til feltturene.

Pris: 240 kr.

Kursus 224

Helårsafgræsning

5 timer ved Cornelia Maj Christensen, biolog i Naturstyrelsen med naturpleje som arbejdsområde.

Kurset handler om et projekt, som vil afprøve det nye paradigme om at naturen er bedre og billigere til at pleje sig selv – og med en større biodiversitet til følge. Her er der tale om en tillempet form af det nye begreb *rewilding*, hvor ca. 11 ponyer til en begyndelse skal udsættes på et større klithede-areal mellem Klitmøller og Vangså (Trøjborg). Arealet bliver indhegnet med et undseligt elhegn. De små heste skal gå der hele året og ikke tilskudsfores.

Første gang: er på Tved Gamle Skole, Hanstholmvej 64, **tirsdag den 9. august** kl. 19.00-21.00. Her vil Cornelia fortælle om teorien bag projektet, som skulle være en forenklet og spiselig (for publikum) måde at komme i gang med alternativ naturpleje på. Vi skal selvfølgelig også høre om, hvordan det så er gået i løbet af de første måneder.

Anden gang: skal vi **tirsdag den 16. august** kl. 18.00-21.00 på ekskursion i selve området og se eksempler på, hvad dyrene har udrettet, hvordan de har det, og hvordan de måske allerede har påvirket naturen.

Mødestedet aftales den første aften.

Pris: 150 kr.

Kursus 225

Limfjordens foranderlige liv og natur

10 (12) timer ved David Jessen, biolog

Limfjordens miljø og biologiske tilstand er et meget bredt emne, som David på de få timer han har til rådighed vil forsøge at give os et vist indblik i. Der er mange delemner at kaste sig over, så som: vandkvaliteten, bundplanterne, bunddyrene, fiskebestandene, rovdyrene, fuglene og ikke mindst os selv, som på en lang række områder har påvirket hele fjordens økosystem. Kurset byder på to aftener på VUC efterfulgt af to usædvanlige ture på fjorden - med biologi i vandhøjde.

Første gang: på VUC i Thisted mandag den 8. aug. kl. 19.00-21.00. Her vil David gøre rede for Limfjordens generelle økologiske tilstand og uddybe udvalgte sider af fjordens biologi.

Anden gang: på VUC i Thisted onsdag den 10. aug. Kl. 19.00-21.00 hvor David fortsætter, hvor han slap. Han vil sikkert også komme ind på, hvordan fremtiden tegner sig. Vender fiskene tilbage? Kommer ålegræsset igen? Spørgsmålene er mange.

Tredje gang: Efter et mindre stop på Agger Tange tager vi søndag den 21. august færgen til Thyborøn, hvor vi skal besøge Jyllandsakvariet. Her skal vi kigge på stedets samling af fisk og andet liv i vandet. Derefter skal vi på en sejltur, hvor vi skal se på fjordens større dyr og fugle og måske iagttage bundens dyr og planter på det lave vand.

Mødested: ud for den nye ø midt på Agger Tange øst for færgevejen.

Mødetid: aftales første mødegang.

Varighed: 3-4 timer

Fjerde gang: skal vi besøge Dansk Skaldyrcenter i Nykøbing, hvor vi efter rundvisning på centret får mulighed for en sejltur på fjorden. Her skal vi bl.a. opleve og høre om fjordfiskeriet og gøre stop ved skaldyrcentrets muslingeanlæg. Denne gang vil der selvsagt være fokus på skaldyrene – deres biologi, opdræt og anvendelse.

Mødested: Dansk Skaldyrcenter (mødetid aftales første mødegang) - lav gerne samkørsel.

Varighed 3-4 timer

Pris: 300 (360) kr. + entre m.m. på centrene.

P.S. Vær forberedt på skumsprøjt i håret 😊

Kursus 226

Svampe

6 timer ved tidl. skovrider, Ditte Svendsen

Ditte vil guide os igennem den righoldige svampeflora i Nationalparkens klitplantager. Vi skal – med hovedvægt på de almindelige arter - i fællesskab fordybe os i svampenes spændende biologi, økologiske funktioner og de mest almindelige familiers karakteristika. Vi skal desuden lære at kende de gode spisesvampe fra de mindre gode og især fra de farlige.

Kurset strækker sig over en weekend og omfatter følgende: en introduktionsaften og en ekskursion til en plantage.

Fredag den 2. sept. Kl. 19.00-21.00 på **VUC i Thisted**.

Gennemgang af: arternes levevis og kendetegn, hvor de findes og hvornår, de gode og de giftige samt litteratur om svampe m.m.

Lørdag den 3. sept. Kl. 13.00-17.00 til velvalgte lokaliteter i fx Vilsbøl Plantage.

Vi skal lære at spotte svampene i naturen, lære de mest almindelige at kende og evt. få nogle med hjem i kurven. Mødested aftales fredag.

Pris: 180 kr.

Husk: Om **søndagen** leder Ib Nord Nielsen i forlængelse af kurset en offentlig svampeekskursion til udvalgte steder i Nystrup Plantage kl. 13.00-17.00

Kursus 227

Vild mad – hele året

8 timer ved Mie Bøggild, medforfatter til: "Feltbog for madnørder – Thy"

I løbet af kurset vil du blive bekendt med at finde, sanke, anvende og tilberede mad fra naturens hånd. Kurset er henlagt til det sene efterår for netop at vise, at der – ud over fødevarer fra jagt og fiskeri - findes mange anvendelige ting til gryden på alle årstider. Vi skal fx finde ting på klitheden og i fjordens lave vand. Vi skal samle en portion til gryden, tilberede over bålet og blive en ny og spændende kulinarisk oplevelse rigere.

Første gang: på Tved Gamle Skole, Hanstholmvej 64, mandag den 10. oktober kl. 19.00-21.00. Her vil Mie gennem mange eksempler fortælle om, hvordan du kommer i gang med at finde og tilberede ingredienser direkte fra naturens hånd. Måske går vi også en tur i nærområdet og finder anvendelige ting til den vilde gryde?

Anden gang: Sanketur til et - efter årstiden - udvalgt sted lørdag den 15. oktober kl. 13.00-16.00. Efter indsamlingen tilberedes det fundne over bålet og maden nydes på stedet. Mødestedet aftales den første aften.

Tredje gang: Ny sanketur i felten til et andet udvalgt sted på en senere årstid lørdag den 12. november kl. 13.00-16.00. Denne gang skal vi have fokus på andre muligheder, men ellers er det samme opskrift som sidst.

Husk varmt tøj!

Pris: 240 kr.

TILMELDING - enten til hele kurser eller på timebasis á 30 kr. - gerne 10 dage før kursusstart til: Jens Handrup: 30 50 69 92, handrup@outlook.dk

eller online i arrangement-kalenderen på <https://biologiskforening.dk/kalender/>

På alle kursusgange er der indlagt pause til at nyde den medbragte forsyning!

Bestyrelsens beretning for 2021

Som fremlagt på foreningens ordinære generalforsamling den 19. marts 2022

Covid-19

Også i 2021 har vi måttet aflyse en del arrangementer pga. pandemien. Generalforsamlingen var berammet til den 20. marts, men den måtte udsættes og blev først afholdt den 21. august. Der var således gået næsten 2½ år siden sidste ordinære generalforsamling.

Bestyrelsen

Bestyrelsen har i årets løb afholdt 10 møder, hvoraf de 4 blev afholdt over internettet pga. covid-19 og et enkelt pga. snevejr. Vi har i år gjort mere brug af mail- og telefonkontakt imellem bestyrelsens medlemmer for at kunne træffe nødvendige beslutninger.

Medlemsarrangementer

Der var programsat i alt 17 medlemsarrangementer i 2021, men af disse er der kun gennemført 11, idet de øvrige er aflyst pga. Corona og et enkelt pga. for få deltagere. Årets 6 første arrangementer blev alle aflyst, og det første gennemførte arrangement blev derfor arbejdslørdagen i Tved den 19. juni, hvor 8 personer deltog.

Dagen efter var der vilde blomsters dag, som i år gik til Ove Sø. Den 13. august var der ekskursion til Vullum Sø, hvor 15 personer deltog i eftersøgningen af Hedepletvinge.

11 personer deltog i generalforsamlingen, som blev afholdt med nogen forsinkelse den 21. august.

Den 28. august var der mødt 40 deltagere op ved Nors Sø om aftenen for at se på flagermus, hvor der også blev fortalt om flagermus-projektet, som BFN er part i.

Der var 30 med på den traditionsrige svampetur, som i år gik til Tved plantage den 5. september.

Planlægning af foreningens arrangementer finder sted på medlemsmøder forår og efterår for de kommende halvår. Forårsmødet blev aflyst, men den 23. september blev programmet for 1. halvår 2022 fastlagt.

Der var 15 deltagere til en temaaften om Hawaii-øerne, og der var 16, som deltog i sensommermødet den 30. oktober. Den 13. november var der temaaften om USA med 13 deltagere, og 12 personer var mødt op til årets naturoplevelser, som denne gang var om Gambia og Seychellerne.

Det berammede julemøde 1. december blev aflyst (pga. snestorm).

Medlemstal

Medlemstallet var ved udgangen af året 396, hvilket er et lille fald i forhold til året før. Det er vigtigt med et højt medlemstal, og derfor opfordres medlemmerne til at bidrage til hvervning af nye medlemmer. Vi uddeler gerne ekstra eksemplarer af Naturnyt til det formål.

15. juni fondens ildsjælepris

Efter indstilling fra Naturstyrelsen Thy, Nationalpark Thy og Thisted Kommune modtog BFN 15. Juni Fondens ildsjælepris på 100.000 kr. På Sårup-skrænten mødtes den 17. maj repræsentanter fra de indstillende organisationer og fra BFN med bestyrelsesformand i 15. Juni Fonden Helene Kähler, og i disse storslåede omgivelser – i øvrigt med en sort stork passerende over reservatet – modtog vi den ærefulde pris.

Helene Kähler nævnte i sin begrundelse bl.a. BFNs langvarige indsats med naturundersøgelser og praktiske naturprojekter samt formidling og oplysning gennem eget forlag, kurser, foredrag, medlemsblad og ekskursioner. Hun nævnte også foreningens arbejde med overvågning af planter og dyr og oprettelse af Naturens Besøgsvenner.

Bogsamling

Først på året fik vi et tilbud fra Anders Pape Møller om at modtage hans bogsamling på ca. 50 hyldemeter på et universitet i Paris. Vi sagde pænt ja tak, og måtte derefter finde ud det praktiske. Med hjælp fra en bekendt i Paris, Annelis Gravier, fik vi Euro-paller og flyttekasser afleveret på universitetet, så vi sammen med Anders kunne pakke det hele ned på 4 paller, som blev sendt med fragtmand til Tved.

I forvejen var der en stor bogsamling i Tved, som Holger Søndergaard havde overdraget til BFN. Denne samling har vi indskrænket ved at skille os af med en større mængde bøger, som ikke er naturfaglige.

Nu er bøgerne fra Paris integreret i samlingen i Tved, mens de mange videnskabelige tidsskrifter har fået plads i Hummerhuset.

Naturnyt

I 2021 udkom 3 numre af medlemsbladet Naturnyt, og BFN-Nyt udsendes som indlæg i bladet med informationer om foreningens mange aktiviteter. Både Naturnyt og BFN-Nyt er vigtige medier, og der skal her lyde en tak til redaktionerne for en utrættelig indsats for at sikre bladenes høje niveau.

Hjemmesiden

Hjemmesiden har været et vigtigt redskab i forbindelse med kommunikationen med medlemmerne under Corona krisen, og det er vurderingen, at flere har benyttet sig af at orientere sig om arrangementerne via hjemmesiden.

BFN's Forlag

BFNs Forlag havde i 2021 en omsætning på kr. 145.803 – hvilket er lig den gennemsnitlige omsætning gennem de seneste 10 år. Det har især været salget af Jens Chr. Schou's bøger, der har skaffet omsætningen – med "Danmarks vandplanter", "Danmarks græsser" samt "Danmarks halvgræsser" som har toppet listen – men "Botaniske lokaliteter i Nordvestjylland" har også solgt godt.

En større del af forlagets overskud i 2021 er gået til at betale for trykningen og indbindingen af foreningens jubilæumsbog "Sammen om naturen" – hvoraf en mindre part er til salg via forlaget.

Herudover har forlaget i 2021 udgivet "Blade fra min skitsebog" af Jens Chr. Schou. En bog som med hovedvægt i forfatterens tegninger og akvareller beretter om Jens Chr. Schou's oplevelser i naturen i ind- og udland – herunder også samarbejdet med BFNs Forlag. I samme forbindelse har forlaget også forsøgt sig med et mindre oplag af Jens Chr. Schou's akvareller optrykt i A3 format – i alt 20 forskellige motiver – som vi også har til salg i dag.

BFN's Naturkurser

Efter den næsten totale nedlukning i 2020 oplevede vi en overvældende tilslutning til de udbudte kurser i 2021, som alle blev gennemført. Vi rundede 100 tilmeldte kursister fordelt på syv kurser. Følgelig opnåede vi derfor også et meget positivt økonomisk resultat på den primære drift. Desuden har vi modtaget 7.500 kr. i donationer til annoncering i trykte medier.

Kursusprogrammet for 2021 var overvejende genbrug af programmet fra 2020, men programmet for 2022 rummer nye og spændende ideer - synes vi selv - sammen med de gamle travere: svampe- og botanikkurserne. Botanikkurset har gennem en årrække været det mest efterspurgte, selv om det har været med hvert eneste år siden engang i forrige århundrede.

Ringmærkning

I Nordvestjylland har vi ringmærket i alt 17.688 fugle i 2021. Dertil kommer 2.087 fugle på Færøerne. I 2021 er der gjort en stor indsats for at mærke terner, og det blev derfor til 1.230 splitterter, 212 fjordterner og 92 dværgterner. Dette giver en del genfund fra det afrikanske kontinent.

Vores tal for 2021 afspejler også, at sortstrubet bynkefugl nu for alvor har etableret sig som ynglefugl langs Vestkysten. Vi fangede den første fugl i 2013, og har nu mærket i alt 26, - heraf 12 i løbet af de seneste to år.

Vi har fået 473 genmeldinger i løbet af 2021, heraf var én helt usædvanlig. I august 2019 blev en stenvender mærket på Agger Tange, og i november 2021 blev fuglen kikkertaflest ved Milwaukee i USA. Her opholdt den sig frem til midten af januar. Det er det første fund af en dansk ringmærket stenvender fra Nordamerika. Så skal man huske at tænke på, at i de to mellemliggende somre har fuglen efter al sandsynlighed befundet sig på yngleplads i de arktiske dele af Grønland eller Canada.

BFN's Naturklub

Naturklubben for børn var programsat til 12 gange i 2021, men den første mødegang i marts blev aflyst pga. corona. Alle øvrige arrangementer blev gennemført planmæssigt med lidt forskelligt fremmøde, men i alt 19 børn har været tilmeldt.

Indholdet i arrangementerne har omfattet krible-krable i søen, fugle og ringmærkning, snitteværksted, vilde planter, netfangst af insekter, svampe, stranden, fisketur og byg din egen redekasse.

Til hvert arrangement er der tilknyttet en eller flere fagpersoner, foruden deltagere fra den faste gruppe på 7 personer, som sørger for det praktiske.

Bevillingen på 26.000 kr. i 2020 fra Nordea Fonden er omsat til emnekasser, som bliver brugt i felten i forbindelse med arrangementerne. Desuden modtog vi i 2021 en donation fra Sparekassen Thy på 10.000 kr., som er brugt til supplering af emnekasserne samt indkøb af kikkerter til børnene.

Arrangementerne foregår på lørdage fra kl. 9.00 – 12.00 og afsluttes som regel ved bålet. Børnene skal være medlem af BFN, men ellers koster det ikke noget at deltage.

Naturcamp for børn

I juli måned gennemførte vi en naturcamp for børn i Naturcenter Tved Gl. Skole i uge 27, mandag til fredag kl. 9.00 – 15.00. Thisted Kommune annoncerer sommerferieaktiviteter for børn, og vi var for første gang med i denne pulje af sommerferieaktiviteter.

Dagsprogrammet var således, at der var naturfagligt indhold om formiddagen og mere frie aktiviteter om eftermiddagen. Indholdet om formiddagen var nogenlunde som i Naturklubben med nogle af de samme fagpersoner. Om eftermiddagen var der dels snitteværksted, og dels et projekt med at bygge en tarzanbane.

Den samme gruppe, som står for det praktiske ved Naturklubben, sørgede for forplejning med lidt om formiddagen, en ret til middag og noget til afslutning ved bålet. Heldigvis var vejret med os hele ugen.

Thisted Kommune støttede projektet med 4.000 kr., og hver deltager betalte 250 kr. til forplejningen. Derfor har der ikke været underskud for foreningen. Arrangementet gentages i 2022 under navnet "Aktiv i naturen".

Flagermusprojekt

Efter at have undersøgt flagermus i Thy gennem flere år tog BFN initiativ til et samarbejde om et omfattende pilotprojekt for flagermus i Nationalpark Thy i 2019. Foruden BFN var Naturstyrelsen Thy og Nationalpark Thy partnere som bidrog finansielt.

Projektet i 2019 gav spændende resultater som førte til ønsket om et mere omfattende projekt som udføres i 2020 og 2021. Foruden de oprindelige parter er også Thisted Kommune nu med i dette arbejde. Alle tre institutioner bidrager finansielt, mens BFN bidrager med udstyr. Projektet

er støttet med 323.000 kr. fra 15. Juni Fonden. Endelig deltager Luise Munk Christensen som er specialestuderende i flagermus fra Københavns Universitet.

I 2020 blev der lyttet efter flagermus på 82 punkter i Nationalparken, dog særligt i Tved Klitplantage. Der blev foretaget identifikationer af flagermusart fra de optagne lyde 107.000 gange. Der blev fundet otte arter af flagermus og den sjældne Damflagermus blev fundet på 74 af de 82 undersøgte steder. Der var også ni optagelser af Langøret flagermus, en art der er set meget lidt til i Thy.

Hovedformålet er at undersøge hvilke naturtyper som flagermus især har brug for. Der ses på indflydelsen af skovtyper, skovalder, lysninger, skovbryn og meget mere. Ikke mindst Luise finder spændende sammenhænge.

Et andet vigtigt formål med undersøgelsen er at belyse effekten af de forvaltningstiltag som Nationalparken og Naturstyrelsen udfører. Det ser allerede nu ud til at små nyskrabede søer meget hurtigt bliver taget i brug af flagermus, bl.a. Damflagermusen. I maj i år starter feltarbejdet igen og kører frem til september. Først i 2022 vil de endelige resultater ligge klar.

Naturforbedring

Ved Vestergaard i Faddersbøl, hvor vi gennemfører et naturgenopretningsprojekt sammen med ejeren og Nationalpark Thy, foretages der botaniske registreringer af udviklingen. Indtil videre er det gået bedst med transplanterede tørv, men det er sandsynligvis for tidligt at konkludere noget. Flere steder spirer hedelyng frem.

Der er konstateret mange flyvende Ensianblåfugle i området i 2021, og det bliver spændende at følge den udvikling i de kommende år.

Nationalpark Thy

BFN har i 2021 været repræsenteret i Nationalparkbestyrelsen og i Rådet, hvor vi har næstformandsposten. Begge steder er der et godt samarbejde med de andre grønne foreninger, og samarbejdet bliver brugt aktivt til at bakke op om de grønne initiativer.

BFN er projektejer på to projekter i Nationalpark Thy. Det drejer sig om naturgenopretningsprojektet ved Vestergaard, som hovedsageligt er finansieret af Danmarks Naturfond samt Flagermusprojektet, som hovedsageligt er finansieret af 15. Juni Fonden.

Nationalparkcenteret i Nr. Vorupør blev indviet i 2021, så nu mangler kun den sidste trædesten på Hanstholm Fyr. Vi er stadig med i styregruppen for trædestenprojektet.

Naturens Besøgsvenner

I 2021 er der besøgt i alt 57 lokaliteter, hvilket er lidt flere end året før. En del af disse bestande er i tilbagegang, men der er også fundet enkelte nye forekomster, hvor der også findes en god pleje. Naturens Besøgsvenner vurderer ved besøgene behovet for naturpleje og angiver hvilken form for pleje, der er behov for. I nogle tilfælde foretager den besøgende selv denne pleje, og i andre tilfælde vil Naturstyrelsen foretage plejen. Det er vurderingen, at den udførte pleje har medført en væsentlig bedring af flere forekomsters trivsel.

Fotosafari

Der er otte tilmeldte til safarien i denne sæson 2021/22, hvoraf nogle er dedikerede gengangere, mens andre har deltaget mere sporadisk.

Fotosafarien har også som alt andet været ramt af corona, både blandt deltagerne og lederen. Det har givet nogle ændringer i planerne. Det har ikke altid været hensigtsmæssigt, for det har givet en del kalenderymnastik. Men når man ser bort fra trængslerne, og vi har været afsted, så er der kommet gode billeder ud af det. De er blevet meget dygtige fotografer. Efter hver safari, opfordres de til at sende fem billeder, så de får respons på hvert billede. Det har været en succes. Igen i denne sæson har Photocare bakket op om projektet med at hver deltager gratis får et billede printet i 30x45.

Afslutning

Til sidst tak til medlemmerne for en fantastisk opbakning til arbejdet, og tak til nøglepersonerne og andre i foreningen, som yder en uegennyttig indsats til gavn for den nordvestjyske natur.

Der har i 2021 været udbudt næsten lige så mange aktiviteter som i tidligere år, men pandemien har været årsag til mange aflysninger. Mange foreninger lider under pandemien, men nu er det vigtigt at få fuld fart på foreningsaktiviteterne, så vi igen kan mødes om den fælles naturinteresse.

Tak for indsatsen i 2021.

*Poul Nystrup Christensen
formand*

Bliv medlem af foreningen!!

Har du lyst til at blive medlem af Biologisk Forening for Nordvestjylland (BFN) kan du kontingent på 260 kr. på konto: 1551 0006586724

Du kan melde dig ind via BFN's hjemmeside: [www. biologiskforening.dk](http://www.biologiskforening.dk)

Ønsker du flere oplysninger om foreningen, kan du henvende dig til:

Jørgen Nordkvist, tlf. 23429768 Mail: nordkvist@mail.dk

Knud-Allan Knudsen, tlf. 40165025 Mail: nannagad@gmail.com